

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI INFERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta ta' l-20 ta' Gunju, 2006

Avviz Numru. 64/1996/1

Charles Mercieca and Company Limited .

vs.

Joseph Cassar,
Salvu Debono .

Il-Qorti ,

Rat l-Avviz li permezz tiegħu s-soċjeta' attriċi talbet lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhomx ikunu kkundannati li jħallsu s-somma ta' seba' mija u sebgħa u sebgħin lira maltija u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm777.91) dovuti minnhom jew min minnhom rappreżentanti ħlas għal prodotti ta' l-injam fornuti lill-konvenut Salvu Debono sabiex jinbiegħu fl-interess tas-soċjeta' attriċi, liema oġġetti jirriżulta li nbiegħu lill-konvenut Joseph Cassar, iżda l-ħlas relattiv qatt ma gie mgħoddi lis-soċjeta' attriċi .

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjeż, inklużi dawk ta' l-ittra nterpellatorja tas-26 ta' Ottubru 1995 u tal-ittra uffiċjali spedita f'Mejju 1996, u bl-imġaxxijiet skond il-liġi mid-data tal-konsenja sad-data tal-ħlas relattiv .

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut Salvu Debono li biha eċċepixxa illi :

1. Preliminarjament li l-kawżali ta' dina ċ-ċitazzjoni huma inkompatibbli u konfużi għaliex il-kawżali li għaliha għandu jintalab il-ħlas mill-konvenut eċċipjenti m'hijiex identika u lanqas hi kompatibbli għal dik tal-konvenut l-ieħor Joseph Cassar .

2. Illi fi kwalunkwe każ l-ammont pretiż ma hux dovut mill-konvenut eċċipjenti .

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt .

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut l-ieħor Joseph Cassar li biha eċċepixxa illi :

1. Illi l-kreditu pretiż mis-soċjeta' attriċi tħallas fl-intier tiegħu mill-eċċipjent lill-konvenut l-ieħor Salvu Debono li miegħu sar in-negożju u għandu r-riċevuti tal-ħlas relattiv li ġew rilaxxati mill-istess konvenut Salvu Debono .

2. Illi l-eċċipjent mhux debitur f'ebda ammont ta' ħlas lejn is-soċjeta' attriċi .

3. Illi bla preġudizzju għall-ewwel żewġ eċċezzjonijiet it-talbiet attriċi fil-konfront tal-eċċipjent huma illum preskritti ai termini ta' l-Artikolu 2148 tal-Kodiċi Ċivili (Kap. 9) ;

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri .

Rat id-digriet tagħha tas-26 ta' Ottubru 2004 fejn innominat lill-espert tal-kaligrafija Juliana Scerri Ferrante sabiex tirrelata dwar ċerti kliem imniżżla fuq fattura esebita bħala Dok. JC 3 a fol. 37 tal-proċess .

Rat ir-rapport ta' l-istess espert minnha pprezentat fit-30 ta' Mejju 2005 u maħluf fl-istess ġurnata .

Rat il-verbal tagħha ta' l-1 ta' Marzu 2006, fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza .

Rat l-atti l-oħra tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda mismugħa u d-dokumenti esebiti .

Ikkunsidrat :

Illi permezz tal-kawża preżenti s-soċjeta' attriċi qed titlob mingħand il-konvenuti, jew min minnhom, il-ħlas għal diversi prodotti ta' l-injam furnuti lill-konvenut Salvu Debono "*on consignment*" u mibjugħa lill-konvenut l-ieħor . Il-valur ta' l-*invoices*¹ li dwarhom id-ditta attriċi qed tirreklama l-ħlas ma ġiex kontestat . Hekk ukoll kulhadd jaqbel illi din id-ditta għadha ma tħallsitx tal-merkanzija mibjugħa permezz ta' l-istess invoices .

Il-konvenut Cassar da parti tiegħu, eċċepixxa *inter alia* l-preskrizzjoni fit-termini ta' l-artikolu 2148 tal-Kap. 16, u ċioe' dik ta' tmintax-il xahar . B'dan l-artikolu huma milquta fost ħwejjeġ oħra, "**l-azzjonijiet ta' kredituri għall-prezz ta' merkanzija, oġġetti jew ħwejjeġ oħra mobbli, mibjugħa bl-imnut,**" kif jidher illi huwa l-każ fir-rigward tiegħu . Is-soċjeta' attriċi qed titlob pagament in-konnessjoni ma' ħames fatturi li jirreferu għal bejgħ u konsenja ta' injam li sar lill-konvenut Cassar bejn il-5 ta' April 1994 u l-25 ta' Lulju 1994² . Il-kawża preżenti ġiet intavolata fit-22 ta' Ottubru 1996 u għalhekk iżjed minn tmintax-il xahar wara l-aħħar forniture li saret . Ma jirriżultax illi fil-frattemp kien hemm xi ntteruzzjoni ta' din il-preskrizzjoni, għax l-unika ittra ufficijali li, skond ma ġie dikjarat fl-Avviż, jidher li pprezentat is-soċjeta' attriċi qabel il-kawża, kienet waħda magħmula f'Mejju 1996, meta kien ġia laħaq skada ż-żmien tal-preskrizzjoni . Imma l-istess konvenut ma llimitax ruħu li jeċċepixxi din il-preskrizzjoni u ddefenda ruħu wkoll billi qal li : (i) l-kreditu pretiż tħallas

¹ Deskritti fl-ittra Dok. CM1 a fol. 13 tal-process .

² Ara Dok. CM 1 a fol. 13 tal-process .

fil-intier tiegħu lill-konvenut l-ieħor u li (ii) huwa mhux debitur f'ebda ammont ta' flus lejn is-soċjeta' attriċi . Madankollu kif ġie diversi drabi ritenut mill-qrati tagħna "*l-eċċezzjoni tal-pagament ma kienitx inkompatibbli ma' dik tal-preskrizzjoni.*"³ L-istess ingħad illi : "*l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni brevi hija kompatibbli ma' eċċezzjonijiet oħra li jwasslu għall-konsegwenza li l-eċċipjent mhux debitur.*"⁴ Għaldaqstant m'għandu jibqa' ebda ostakolu biex din l-eċċezzjoni tal-konvenut Cassar tiċi milqugħa .

Jibqa' għalhekk sabiex jiġi determinat jekk is-soċjeta' attriċi tistax tirnexxi fit-talba tagħha fil-konfront tal-konvenut l-ieħor Salvu Debono . Fis-sustanza dan illimita ruħu li jeċċepixxi illi l-ammont pretiż ma hux dovut minnu . Charles Mercieca, r-rappreżentant tas-soċjeta' attriċi huwa u jispjega x'tip ta' negozju kellu dak iż-żmien mal-konvenut Debono qal :

*"Irrid ngħid illi s-soċjeta' attriċi kienet inkarigat lill-konvenut Salvu Debono bħala aġent tagħha f'Għawdex ... Salvu Debono għandu mażen ġewwa Għawdex fejn iżomm l-injam li aħna nikkonsenjawlu . F'xi żmien Salvu Debono qalilna illi kien bieġħ u kkonsenja kwantita' ta' injam minn tagħna lill-konvenut l-ieħor Joseph Cassar."*⁵

Dan ma ġie qatt miċħud minn Debono, li da parti tiegħu kompla jelabora illi meta kien ibieġħ xi merkanzija tad-ditta attriċi :

"Jiena nbiegħu . Il-karti kull ġimgħa, kull ħmistax nibgħathomlu Malta bl-irċevuti li tħallsu u l-invoices li għadhom ma tħallsux ... Mhux aġent, salesman tiegħu kont, -injam, il-materjal, -invoices kienu jsiru under 'Charles Mercieca and Company Limited.' ... Kulhadd iħallas lili u jien ngħaddilu l-flus bil-karti b'kollox ... il-materjal kien ikun tiegħu... Jien il-flus kont intihomlu

³ Appell : Guido J. Vella vs Dr. Emanuel G. Cefai : 5.10.2001 .

⁴ Constantino Balzan et vs Carmelo Chetcuti et (vol. XXXIV, pt.1, p. 29) .

⁵ ara depożizzjoni ta' Charles Mercieca a fol . 10 tal-process .

*kollha lili . Lili kien itini persentaġġ, kull tant żmien konna nissetiljaw ma' Charles Mercieca "*⁶

Dwar dan in-negozju partikolari mal-konvenut Cassar, Debono jallega illi huwa qatt ma ġabar mingħandu l-flus għall-*invoices* in kwistjoni . Infatti din il-kawża rriduciet ruħha f'battalja bejn iż-żewġ konvenuti li qatt ma setgħu jaqblu dwar x'pagamenti għamel Cassar lil Debono u jekk dawn il-pagamenti kienux jirreferu għal dawn l-*invoices* jew għal merkanzija oħra tad-ditta Borg Barthe Brothers li Debono kien ibiegħ ukoll mill-ħwienet tiegħu .

Ma jidhirx illi jista' jibqa' xi dubbju illi t-tip ta' negozju eżercitat bejn id-ditta attriċi u l-konvenut Debono kien wieħed hekk imsejjaħ "*Bejgħ on consignment*" . Dwar dan in-negozju ġuridiku ġie mfisser fid-dettall mill-Qrati tagħna illi :

"Huwa paċifiku illi kuntratt simili ta' spedizzjoni ta' merci 'on consignment' huwa, mhux bejgħ, imma pjuttost kuntratt ta' kummissjoni . Kif qalet il-Cassazione di Firenze fid-deċizzjoni tagħha tat-3 ta' Dicembru 1891 "Fra una ditta che spedisce ad un' altra che riceve in deposito per un certo tempo merci da vendere al prezzo indicato nella fattura, con determinata provvigione, e col patto di rimettere il prezzo della merce o di quella esitata, con facolta' di restituirle il r imanente, non intercede una vendita ... ma bensì un contatto di commissione." Fil-Baloffio e Vivante (Cod. Comm. vol. III pag. 41) jingħad illi: 'In questa ipotesi la consegna o spedizione da luogo, fra chi da' e chi riceve, a un rapporto giuridico di natura affatto diversa, siccome quello che non ha per oggetto ne' di operare l'immediato trasferimento della proprietà delle merci nel ricevente, facendo di lui un compratore, ne d'imporgli l'obbligazione alternativa di restituirle in natura o pagarne la 'aestimatio', ma si unicamente da costituirlo mandatario o commissionario a vendere, ma incombe anzi l'obbligo, nella sua qualità di commissionario, o mandatario, di costituirle a ogni momento al mandante o committente, tosto che queste, revocando, come ne ha

⁶ ara depożizzjoni ta' Salvu Debono a fol.25 - 26 tal-process .

diritto, l'affidatogli incarico, ne chiede appunto la restituzione ...' u jikkonkludi '... e cosi' in fine, il commissionario e' tenuto a rendere conto del suo operato, e il corrispondere al mandante o committente l'intero prezzo ricavato della vendita da lui eseguita, oltre agli interessi sul prezzo stesso."⁷ (sottolinear ta' din il-Qorti) .

B'hekk jigi allura illi l-konvenut Debono, bħala *commissionario*, kif hawn fuq spjegat, ma jistax jaħrab mir-responsabilita' tiegħu versu l-mandant tiegħu, fil-każ tagħna s-soċjeta' attriċi, li jħallasha tal-merċi mibjugħa minnu lill-konvenut l-ieħor, u li tagħhom l-istess konvenut Debono jammetti illi qatt ma għadda pagament lilha . Jekk huwiex minnu jew le illi l-konvenut Cassar ħallasx lill-konvenut l-ieħor għall-*invoices* mertu tal-kawża odjerna, m'għandux jikkonċerna lis-soċjeta' attriċi . In vista tal-ġurisprudenza hawn ċitata, xorta waħda għandha d-dritt kollu tesigi l-pagament mingħand il-mandatarju tagħha, fil-każ tagħna Salvu Debono . Minn dak il-mument li Debono għadda l-merċi lill-konvenut Cassar, id-ditta attriċi akkwistat id-dritt li tesigi l-ħlas relattiv mingħand Debono bħala l-mandatarju tagħha .

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tilqa' l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni tal-konvenut Joseph Cassar, tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut l-ieħor Salvu Debono, u tilqa' t-talbiet attriċi fil-konfront tiegħu u tikkundannah iħallas lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' seba' mija sebgħa u sebgħin lira maltija u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm777.91), bl-imgħaxijiet legali mid-data tal-konsenja sad-data tal-pagament effettiv kontra tiegħu .

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-perizja ta' l-espert tal-kaligrafija, ikunu għall-konvenut Debono, b'dana illi dawk tal-konvenut Cassar, appartu l-perizja msemmija, ikunu a karigu tas-soċjeta' attriċi stess.

⁷ Qorti tal-Kummerċ : Avv. Dr. George Vassallo noe. vs Victor Caruana noe. 26.4.1951

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----